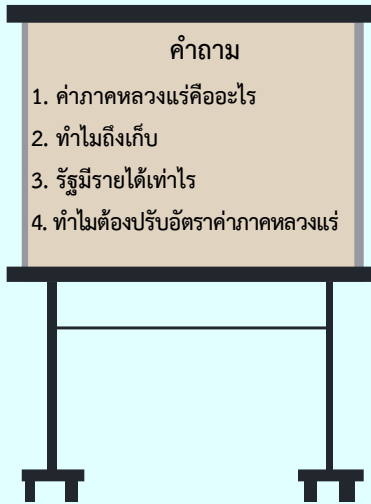

TAX POLICY JOURNAL

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 2, Volume 8, November 2018

คำถาม

1. ค่าภาคหลวงแร่คืออะไร
2. ทำไมถึงเก็บ
3. รัฐมีรายได้เท่าไร
4. ทำไมต้องปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่

2. แร่เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปและเป็นสมบัติของประเทศ ภาครัฐจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยการเรียกเก็บผลตอบแทนจากการนำทรัพยากรแร่ไปใช้ประโยชน์

1. ค่าภาคหลวงแร่ คือ ภาษีที่รัฐเรียกเก็บจากการทำเหมืองและขุด ผลิตแร่ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

3. ในปี 2560 ภาครัฐมีรายได้ค่าภาคหลวงแร่ 3,569 ล้านบาท

4. รัฐได้มีการปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่มาเป็นเวลานาน ส่งผลให้อัตราค่าภาคหลวงแร่ไม่เหมาะสม

การปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่และประโยชน์ที่ได้รับ

จัดทำโดย นางสาวศรินันท์ ไหมคง เศรษฐกรปฏิบัติการ

ส่วนนโยบายภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

Inside This Issue

โดย

นางสาวศิรินันท์ ไหมคง

เศรษฐกรปฏิบัติการ

สำนักนโยบายภาษี

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

*ผู้เขียนขอขอบคุณ

นายฤทธิ์ ศยามานนท์

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

และ นางดวงกมล คล้ายคลึง

ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น

สำหรับข้อเสนอแนะ

TAX POLICY JOURNAL

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 2, Volume 8, November 2018

การปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่

๑. ความเป็นมา

“แร่” ในที่นี้หมายถึง แร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีความหมายว่า ทรัพยากรธรณีที่เป็น อนินทรีย์วัตถุ มีส่วนประกอบทางเคมีกับลักษณะทาง ฟิสิกส์แน่นอนหรือเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อยไม่จำเป็นต้อง ถลุงหรือหลอมก่อนใช้หรือไม่ รวมถึงถ่านหิน หินน้ำมัน หินอ่อน โลหะและตะกั่วที่ได้จากโลหกรรม น้ำเกลือใต้ดิน หินซึ่งเป็นหินประดับหรือหินอุตสาหกรรม และดินหรือ ทรายซึ่งเป็นดินอุตสาหกรรมหรือทรายอุตสาหกรรม แต่ไม่รวมถึงน้ำ หรือเกลือสินเธาว์

เนื่องจากแร่เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป และทรัพยากรแร่เป็นสมบัติของประเทศ ภาครัฐจึงต้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ โดยการเรียกเก็บผลตอบแทนจากการนำทรัพยากรแร่ ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเรียกว่า “ภาษีทรัพยากรแร่” การเก็บ ภาษีทรัพยากรแร่นี้ ประเทศต่าง ๆ เรียกเก็บโดยใช้ชื่อ วิธีการ และระบบที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทย เรียกภาษีดังกล่าวว่า “ค่าภาคหลวงแร่” โดยภาครัฐจะ เก็บค่าภาคหลวงแร่จากผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ นำแร่มาใช้ประโยชน์ และภาครัฐจะต้องบริหารจัดการให้ มีการใช้ทรัพยากรแร่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับ

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ผลิตและ ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการใช้ของทรัพยากรแร่ ของประเทศโดยเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๐ ภาครัฐ มีรายได้ค่าภาคหลวงแร่ประมาณ ๓,๕๖๙ ล้านบาท ในส่วนของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้นั้นรัฐจะจัดสรร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาพื้นที่ของตนโดยตรงตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙

การทำเหมืองแร่ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการเหมือง แร่ต้องจ่ายค่าภาคหลวงให้กับรัฐบาลตามมูลค่า ของทรัพยากรแร่ โดยถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละคงที่ ของราคาคุณด้วยปริมาณแร่ที่ผลิตได้ ยกเว้น แร่ดีบุก แร่สังกะสี แร่ทองคำ และแร่สังกะสี ผู้ประกอบการเหมืองแร่ต้องถูกจัดเก็บอัตราค่าหัวน้ำ ตามที่กฎหมายกำหนด

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงการกำหนดอัตรา ค่าภาคหลวงแร่ ซึ่งมาตรา ๑๓๑ กำหนดให้ผู้ถือ ประทานบัตร ผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย ผู้แจ้ง การร่อนแร่ ผู้รับใบอนุญาตแต่งแร่ ผู้รับใบอนุญาต ประกอบโลหกรรม หรือผู้รับใบอนุญาตครอบครองแร่

ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่ และมาตรา ๑๓๒ กำหนดว่า (๑) อัตราค่าภาคหลวงแร่ให้เรียกเก็บได้ไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของราคาตลาดแร่ (๒) พิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (๓) ราคาตลาดแร่แต่ละชนิดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด และ (๔) หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๓. การจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ในประเทศต่าง ๆ

จากการศึกษาข้อมูลการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ในประเทศต่าง ๆ พบว่า แต่ละประเทศมีการจัดประเภทแร่และจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ราชอาณาจักรกัมพูชาจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่จากหินมีค่า และหินกึ่งมีค่าในอัตราร้อยละ ๑๒.๕ และร้อยละ ๑๐ ของราคาแร่ ตามลำดับ สหสาธารณรัฐแทนซาเนียจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่จากเพชร แร่รัตนชาติ และถ่านหินในอัตราร้อยละ ๕ ร้อยละ ๓ และร้อยละ ๒ ของราคาแร่ ตามลำดับ และสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกาจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ที่ใช้ในอุตสาหกรรมที่ไม่ส่งออกสินค้า และอุตสาหกรรมที่ส่งออกสินค้าในอัตราร้อยละ ๓ และร้อยละ ๔ ของราคาแร่ ตามลำดับ เป็นต้น

ประเทศ	อัตราค่าภาคหลวงแร่ (ร้อยละของราคาแร่)
ราชอาณาจักรกัมพูชา ^๑	- หินมีค่า ร้อยละ ๑๒.๕ ของมูลค่าที่ขายได้ - หินกึ่งมีค่า ร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าที่ขายได้ - โลหะมีค่าและแร่อื่น ๆ ร้อยละ ๓ - ๕ - วัสดุก่อสร้าง ร้อยละ ๐.๑ - ๐.๖ ของมูลค่าที่ขายได้
สหสาธารณรัฐแทนซาเนีย ^๒	- เพชร ร้อยละ ๕ - แร่รัตนชาติ ร้อยละ ๓ - ทองคำ เงิน ทองคำขาว โลหะพื้นฐานอื่น ๆ ร้อยละ ๓ - ถ่านหิน เกลือ แร่ที่ใช้เป็นวัสดุก่อสร้าง ร้อยละ ๒
สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา ^๓	- โลหะมีค่า (ทองคำ เงิน และแพลตตินัม) ร้อยละ ๔ - แร่ที่ใช้ในอุตสาหกรรม (ไม่ส่งออก) ร้อยละ ๓ - แร่ที่ใช้ในอุตสาหกรรม (ส่งออก) ร้อยละ ๔ - แร่ที่ใช้สำหรับก่อสร้าง ร้อยละ ๑ - หินประดับ ร้อยละ ๔ - โลหะอื่น ๆ (เหล็ก นิกเกิล โครเมียม ทองแดง ตะกั่ว) ร้อยละ ๓
สาธารณรัฐอินเดีย ^๔	- แร่บอกไซต์ ศิลาแลง อัตราร้อยละ ๐.๓๕ ของราคาขาย - ยิปซัม อัตราร้อยละ ๒๐ ของราคาขาย
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ^๕	- ทองคำ ค่าภาคหลวง ๒๒๕-๒๓๕ USD/กิโลกรัม - เงิน ค่าภาคหลวง ๑.๙-๒ USD/กิโลกรัม - นิกเกิล ค่าภาคหลวงเท่ากับ ๗๐-๗๘ USD/ต่อตัน

๔. การปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่ของประเทศไทย

เนื่องจากรัฐมิได้ปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่มาเป็นเวลานาน กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ดำเนินการออกกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๖๑ (กฎกระทรวงฯ) เพื่อปรับอัตราค่าภาคหลวงให้เหมาะสม โดยไม่เป็นภาระกับผู้ประกอบการมากเกินไป ซึ่งการปรับอัตราค่าภาคหลวงดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการแร่ตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๙๑ ก เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ทั้งนี้ การปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่ดังกล่าวจะคำนึงถึงปริมาณการผลิตและราคาแร่ รวมทั้งอัตราค่าภาคหลวงแร่ของต่างประเทศ สำหรับอัตราค่าภาคหลวงแร่ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ จะมีอัตราอยู่ระหว่างร้อยละ ๒ - ร้อยละ ๒๐ ของราคาแร่ สรุปได้ ดังนี้

๑. แร่ดีบุก แร่ชนิดที่มีทั้งสกัดกออกไซด์ แร่ตะกั่ว แร่ทองคำ และแร่สังกะสีกำหนดอัตราค่าภาคหลวงในอัตราก้าวหน้า ดังนี้

ชนิดของแร่	ราคาแร่ (ราคาแร่ที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ประกาศ)	อัตราค่าภาคหลวง (ร้อยละของราคาแร่)
- แร่ดีบุก*	> ๕๐,๐๐๐ - ๑๒๕,๐๐๐ บาท	๒.๕
- แร่ชนิดที่มีทั้งสกัดกออกไซด์*	> ๑๒๕,๐๐๐ - ๒๕๐,๐๐๐ บาท	๕
(หน่วย: ๑ เมตริกตัน)	> ๒๕๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท	๑๐
	> ๕๐๐,๐๐๐ - ๗๕๐,๐๐๐ บาท	๑๕
	> ๗๕๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๒๐
- แร่ตะกั่ว (หน่วย: ๑ เมตริกตัน)	≤ ๘,๐๐๐ บาท	๒
	> ๘,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท	๕
	> ๑๒,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๐
	> ๒๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๑๕
- แร่ทองคำ (หน่วย: ๑ กรัม)	≤ ๔๐๐ บาท	๒.๕
	> ๔๐๐ - ๖๐๐ บาท	๕
	> ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท	๑๐
	> ๑,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ บาท	๑๕
	> ๑,๕๐๐ บาท ขึ้นไป	๒๐

ชนิดของแร่	ราคาแร่ (ราคาแร่ที่อธิบดี กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและ การเหมืองแร่ประกาศ)	อัตรา ค่าภาคหลวง (ร้อยละของ ราคาแร่)
- แร่สังกะสี (หน่วย: ๑ เมตริกตัน)	≤ ๑๐,๐๐๐ บาท	๒
	> ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๕
	> ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๑๐
	> ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๑๕

หมายเหตุ: *ไม่มีการกำหนดอัตราค่าภาคหลวงแร่ในราคา ≤ ๕๐,๐๐๐ เพราะปัจจุบันไม่มีการขายแร่ที่ต่ำกว่าราคาดังกล่าว เนื่องจากเป็นราคาที่ต่ำกว่าต้นทุนการผลิต

๒. แร่รัตนชาติ ให้เรียกเก็บค่าภาคหลวงในอัตรา ร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าแร่ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ การตรวจสอบ และการประเมินค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. แร่อื่นนอกเหนือจากแร่ตาม ๑. และ ๒. ให้เรียกเก็บค่าภาคหลวงในอัตราร้อยละ ๔ ร้อยละ ๗ หรือร้อยละ ๑๐ ของราคาแร่ที่อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่ประกาศ ตามที่กำหนดในบัญชีแร่ และอัตรา ค่าภาคหลวงแร่ทำร่างกฎกระทรวงฯ ทั้งนี้ แร่ที่จัดอยู่ใน กลุ่มเดียวกันให้เสียค่าภาคหลวงแร่ในอัตราเดียวกัน ดังนี้

กลุ่มแร่	อัตราค่าภาคหลวง (ร้อยละของราคาแร่)
กลุ่มแร่โลหะและตะกั่วแร่	๑๐
กลุ่มโลหะที่ได้จากการนำแร่ไปถลุง	๔
กลุ่มแร่อุตสาหกรรมที่ใช้ในอุตสาหกรรม ภายในประเทศเป็นหลัก	๔
กลุ่มแร่ที่มีการผลิตเพื่อส่งออกนอก ราชอาณาจักรเป็นหลัก	๗
กลุ่มแร่ที่ผลิตเพื่ออุตสาหกรรมภายใน ประเทศและเพื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร	
- ส่วนที่นำไปใช้เพื่ออุตสาหกรรม ภายในประเทศ	๔
- ส่วนที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร	๗
กลุ่มแร่หายากและหางแร่ดีบุก	๗
กลุ่มแร่ที่มีนโยบายพิเศษ เช่น แร่โพแทช	๗
กลุ่มแร่อื่น ๆ	๗

๕. ประโยชน์ที่ได้รับการปรับอัตราค่าภาคหลวงแร่

๑. ทำให้อัตราค่าภาคหลวงแร่มีความเหมาะสม กับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เนื่องจากเป็นราคาที่ ครอบคลุมต้นทุนทางสังคมที่เกิดขึ้น เช่น ต้นทุนการรักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมหลังการทำเหมืองแร่ ส่งผลให้มีการ ใช้ทรัพยากรแร่อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ไม่เป็นภาระกับผู้ประกอบการเกินสมควร เนื่องจากไม่ใช่อัตราที่สูงเกินไป

๓. ภาครัฐได้รับประโยชน์ค่าตอบแทนจากการ นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ในรูปของ ค่าภาคหลวงแร่หรือภาษี

๔. กระจายรายได้สู่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนทั่วไปในฐานะเจ้าของ ทรัพยากรแร่ในประเทศได้รับประโยชน์จากการที่ภาครัฐ นำรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดดุลยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามแผนที่กำหนดไว้

*SCG. “ราชอาณาจักรกัมพูชา.” สืบค้นเมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.dmr.go.th/download/asean/cambodia.pdf>

๒ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. ๒๕๔๘. “คู่มือการ ลงทุนด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในสห-สาธารณรัฐแทนซาเนีย.” สืบค้นเมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.dvim.go.th/dt/inter/๐๐๑๓๓๐๘๗๑๒๒๒.pdf>

๓ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. ๒๕๔๙. “คู่มือการ ลงทุนด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่สาธารณรัฐสังคมนิยม ประชาธิปไตยศรีลังกา.” สืบค้นเมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.dvim.go.th/dt/inter/๐๐๑๓๓๐๘๘๕๕๐๓.pdf>

๔ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. ๒๕๔๙. “คู่มือการ ลงทุนด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่สาธารณรัฐอินเดีย” สืบค้นเมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.dvim.go.th/dt/inter/๐๐๑๓๓๐๘๙๐๖๑๑๑๑.pdf>

๕ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. ๒๕๔๘. “คู่มือการ ลงทุนด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย” สืบค้น เมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.dvim.go.th/bdp/pdf/Indonesia.pdf>

*ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง